

Szolnok Megyei Jogú Város

Polgármestere

Az előkészítésben közreműködött:

Humán Igazgatóság

Integrációs Munkacsoport

Az előterjesztést véleményezi:

Egészségügyi, Sport, Turisztikai és Szociális
Bizottság

Pénzügyi Bizottság

Oktatási, Kulturális és Ifjúsági Bizottság

ELŐTERJESZTÉS

**Szolnok Megyei Jogú Város Közgyűlésének
2017. március 30-i ülésére**

**Szolnok Megyei Jogú Város Önkormányzata Integrációs Programjának
felülvizsgálatára és aktualizálására**

Tisztelt Közgyűlés!

Magyarország Alaptörvénye a Szabadság és felelősség XV. cikkelyében leszögezi, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.”

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény alapján „kiemelt figyelmet kell fordítani” a társadalmi felzárkózás „követelményeinek érvényesülését segítő intézkedésekre” az oktatás és a képzés területén, különösen a jogellenes elkülönítés megelőzésére, a köz- és egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása-, a munkaerő-piaci hátrányok csökkentése és a foglalkoztatási esélyek javítása területeken.

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkárság (a továbbiakban Államtitkárság) vezetésével megalkotta a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia – mélyszegénység, gyermekszegénység, romák – (2011-2020) elnevezésű dokumentumot (a továbbiakban Stratégia vagy NTFS).

A Kormány az 1430/2011.(XII.13.) számú határozatával a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiáról valamint végrehajtásának a 2012-2014 évekre szóló kormányzati intézkedési tervéről, az 1672/2015.(IX.22.) számú határozatával a Magyar nemzeti társadalmi felzárkózási stratégia II. végrehajtásának a 2015-2017. évekre szóló kormányzati intézkedési tervéről döntött.

A Stratégia olyan felzárkózási politikát fogalmaz meg, „amely a szakpolitikák összehangolásával és komplex beavatkozásokkal kezeli az ország társadalmi kohéziója szempontjából meghatározó szociális problémáit, ezzel járul hozzá az ország társadalmi és gazdasági versenyképességének erősítéséhez.”

Szolnok Megyei Jogú Város Közgyűlése a 2005. évben fogadta el az Integrációs Programot. Az önkormányzatnak a társadalmi felzárkózás segítésében vállalt felelősségének alapját, a 144/2005. (III.31.) számú közgyűlési határozat mellékleteként elfogadott koncepció képezte,

amely fókuszába a „Szolnok városában élő cigány/roma nemzetiségű lakosság társadalmi és gazdasági integrációja”, a nemzetiségi identitásuk megőrzéséhez szükséges feltételek egyidejű biztosítása került.

Szolnok Város 2014-2016 közötti tevékenységében megkülönböztetett figyelmet és szerepet kapott a társadalmi leszakadás és a társadalom marginális folyamatainak nyomon követése és kezelése, a társadalmi és települési szegregáció mértékének csökkentése, a társadalmi együttélés és fenntartható gazdaság feltételeinek megteremtése. Az önként vállalt feladatok körében végrehajtott intézkedések jól mutatják a település integrációs politikájának fejlesztés- és fejlődés központú irányát.

A hatékony beavatkozásokat megalapozó tervezésre és végrehajtásra, valamint az eredményesség növeléséhez szükséges társadalmi tőke és humán erőforrás fejlesztésre, az Önkormányzat Integrációs Munkacsoport elnevezésű társadalmi koordinációs testületet működtet. Az Integrációs Munkacsoport magas szakmai igényű munkával garantálja az önkormányzati célnak megfelelő működést és szakfeladati forrásfelhasználást.

Az Integrációs Program alapján – a tervezés és a végrehajtás során egyaránt – minden önkormányzati feladatot úgy kell megfogalmazni, hogy az világosan és egyértelműen tartalmazzon a mélyszegénységben élőkre és a marginális társadalmi réteghelyzetű családokban élő gyermekekre felzárkózási szempontokat.

Az Integrációs programban megfogalmazottak szerint fontos az érintettek aktivitásának, személyes részvételének előmozdítása, az önmaguk és családjaik helyzetéért viselhető felelősség megerősítése, önálló életvezetési képességeik fejlesztése, a munkaerőpiacra való belépést segítő munkakultúra és szakmai kompetencia kialakítása.

A komplex szemlélet mellett alapvető szempont, hogy minél korábbi életkorban eljuttassuk a leghátrányosabb helyzetű gyerekekhez a valódi esélyteremtő lehetőségeket. A Stratégiából származtatott Integrációs Program az egyes korosztályoknak szóló programokat úgy fűzi fel, hogy a hátrányos helyzetű csoportok számára minél erősebb védőháló valósuljon meg.

Az Integrációs Program céljai között szerepel, hogy minden szegénységgel érintett, különösen cigány/roma származású gyermek elvégezze az általános iskolát, hogy egyre többen járjanak középiskolába és szerezzenek érettségit, valamint az, hogy a társadalmi hátrányokkal küzdő fiatalok megtalálják számításaikat a szakképzési rendszerben is.

Az Integrációs Program eddigi működése idejében, a program mellékletét képező Cselekvési Feladattervben szerepeltetett célkitűzések teljes megvalósításához szükséges forrás nem állt rendelkezésre. Az évenkénti költségvetési támogatás közel azonos mértékben állt rendelkezésre, amely a feladatok részleges teljesíthetőségét tette lehetővé.

A 2016. évi költségvetés 3+2 MFt (3 MFt Cselekvési Feladatok, 2 MFt közfoglalkoztatási program költsége) „Integrációs Program” szakfeladati forrást irányozott elő, amely a prioritást jelentő önkormányzati célkitűzések és partnerszervezeti célok megvalósítására volt elégséges.

Az önkormányzati feladatvállalás szükségességét alátámasztó szegénységi mutatók nagyságrendje és a települési kezelésre rendelt források közötti különbség a KSH 2011. évi Népszámlálását követően vált mélyebben ismertté.

Az elvárt szegénységi mutatók javulási üteme alulmúlja az előirányzott hazai értékeket, különösen a szegregátumok számának és az itt élők lakossági koncentrációjának csökkenésében remélt arányait.

A kialakult helyzet kezelésének elősegítésére, és a preventív beavatkozások tervezhetőségének előmozdítására elfogadásra került a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet, amely joganyag megváltoztatja az integrált településfejlesztés során használatos korábbi index-mutatókat, továbbá tartalmazza a települések szegregált és szegregációval veszélyeztetett területeinek lehatárolásához és térképi ábrázolásához szükséges adatokat.

A rendelet településtípusonként határértékeket határoz meg, amely alapján szükséges kialakítani egy olyan elmaradott településrészi listát, amely a definíciónak megfelelően tartalmazza az összes hátrányos helyzetű lakossággal bíró településrész adatait. Ezt követően lehet megalapozott döntést hozni arról, hogy az önkormányzat és intézményrendszere milyen preferenciák mentén kívánja a periférikus területeken vagy elmaradott településrészekben élő lakosság helyzetét javítani a 2014–2020-as időszakban. A fentiek alapján tervezzük 2017-ben a város szociális térképének felülvizsgálatát.

Jelenleg is folyik a TOP-6.9.1-15 komplex telep-program II. (soft), és a TOP-6.7.1-15. komplex telep-program III. (hard) önkormányzati fejlesztések megvalósítása a legrosszabb index-mutatókkal bíró Törteli-Motor úti városrészben, amely jelentősen javítja az önkormányzati bérlők lakhatási körülményeit és a terület környezeti állapotát.

A település marginális- vagy leszakadással veszélyeztetett területeinek további állapotjavítására adnak lehetőséget a TOP 2017. évi pályázatait, amelyek befejezését követően a fejlesztéssel érintett városrészben élők élet-, és lakáskörülményei javulhatnak.

A végrehajtott szociális rehabilitációs programok tapasztalataiból, és az időközben napvilágot látott 2011. évi népszámlálás adataiból is látható, hogy a rászorulóknak, - különösen a cigány/roma nemzetiséghez sorolhatóknak - és a többségi társadalom tagjai között szociális szakadék húzódik. Ezért az egyes integrációs feladatok végrehajtása során - az egyes társadalmi csoportok érintettségétől és vélt „érdeksérelmétől” függően - kiéleződő vita és megosztott társadalmi vélekedés alakulhat ki, melyek kezelése során fontos a Közgyűlés döntéshozóinak következetes kiállása, mivel a társadalmi elfogadás, megbékélés és konstruktív együttélés lépcsőzetesen a demokratizálás, a legitimitáció és a mobilizáció elveinek figyelembevételével dolgozható ki sikeresen.

Szolnok Megyei Jogú Város Integrációs Programja lokális cselekvésre építő, de globális gondolkodást és együttműködési orientációt mutató, országosan mintaeértékű kezdeményezés. Változatlanul a célja, a halmozottan hátrányos helyzetű társadalmi réteghelyzetű csoportokhoz tartozók, kiemelten a cigány/roma nemzetiséghez sorolható polgárok esélyegyenlőségének javítása, társadalmi leszakadásuk megállítása, és társadalmi integrációjuk elősegítése úgy, hogy közben meg tudják őrizni a saját kulturális és közösségi értékeiket.

Az elmúlt 12 évben az integrációs nehézségekkel küzdő népességi adatok mérése és területi lehatárolása megtörtént. Az adatok ismeretében kialakult társadalmi párbeszéd nagyban hozzájárult a lakossági konfliktusok csökkenéséhez, az eltérő kultúrák közeledéséhez, és a leszakadással veszélyeztetett társadalmi réteghelyzetben lévők iránti társadalmi szolidaritás növeléséhez.

A mérések alapján egyértelművé vált, hogy a társadalmi felzárkózást lassító „integrációs nehézségek” körében az első okok között az alacsony iskolai végzettség és az inaktív munkaerőpiaci helyzet áll. A jelzett két, meghatározó szegregációs index-mutató következménye, hogy az érintett lakossági csoportok marginális városi területeken koncentrálódnak.

A folyamat eredményeként Szolnok Város növekvő területi kiterjedésű szegregátumokkal, és jelentős számú városszövetbe ágyazott, leszakadással veszélyeztetett városi területekkel rendelkezik, mely leromlott városi területek rehabilitációja, a program egyidejű fenntartásával, a következő években elengedhetetlen.

A fentiek alapján megállapítható, hogy a társadalmi integrációt támogató intézkedések és anti-szegregációs beavatkozások következetes folytatására, a szegregációval sújtott cigány/roma nemzetiséget érintő komplex programok folytatására szükség van.

Amint az Integrációs Program is rögzíti, ahol lehetőség van rá telepek felszámolását, ahol nincs, ott az elemi lakhatási és higiénés feltételek biztosítását, és a továbblépés, a lehetséges kitörési pontok megtalálását kell folytatólagosan célul kitűzni. A szegregációs tényezők hatását ez utóbbi esetben is kezelni, csökkenteni kell.

Ezen belül elsőbbséget kell élvezniük a probléma gyökerét célzó intézkedéseknek, vagyis azoknak, melyek hozzájárulnak az integrációs nehézséggel küzdők számának csökkenéséhez és a szegénység átörökítési folyamatainak megszakításához.

Összességében az Integrációs Program Cselekvési Feladattervében foglalt tárgyevi feladatok, célkitűzések jelentős része megvalósult, vannak feladatok, amelynek végrehajtása érdekében jelentős lépések történtek, és vannak olyan célok, melyek továbbgondolást vagy kimunkálást igényelnek. Az erre irányuló javaslatokat a jelen előterjesztés mellékletét képező beszámoló és Cselekvési feladatterv tartalmazza.

Az Integrációs Munkacsoport felülvizsgálta és aktualizálta Szolnok Megyei Jogú Város Önkormányzata Integrációs Programjának 2017. évi Cselekvési Feladattervét, melyet a határozati javaslat mellékleteként javasol elfogadni.

Kérem a Tisztelt Közgyűlést az előterjesztés megvitatására és az alábbi határozati javaslat elfogadására!

...../2017. (III.30.) sz. közgyűlési határozat

Szolnok Megyei Jogú Város Önkormányzata Integrációs Programjának felülvizsgálatáról és aktualizálásáról

Szolnok Megyei Jogú Város Közgyűlése Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX törvény 6.§ a) pontjában, és 10.§ (2) bekezdésében biztosított jogkörben eljárva, - figyelemmel a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012.(XI.8) Korm. rendeletben, a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II. végrehajtásának 2015-2017. évekre szóló kormányzati intézkedési tervéről szóló 1672/2015.(IX.22.) Korm. határozatban, továbbá a 2014-2020 közötti időszakra vonatkozó, a telepszerű lakhatás kezelését megalapozó szakpolitikai stratégia elfogadásáról szóló 1686/2015.(IX.25.) Korm. határozatban foglaltakra - az alábbi határozatot hozza:

1./ Szolnok Megyei Jogú Város Közgyűlése megismerte és tudomásul veszi az előterjesztés mellékletét képező Szolnok Megyei Jogú Város Önkormányzatának „Integrációs Programjáról, különös tekintettel a halmozottan hátrányos helyzetű rétegek életesélyének javításáról” szóló beszámolót.

2./ Szolnok Megyei Jogú Város Közgyűlése elfogadja a határozat mellékletét képező Szolnok Megyei Jogú Város Önkormányzata Integrációs Programjának 2017. évre vonatkozó Cselekvési Feladattervét, ezzel egyidejűleg a Szolnok Megyei Jogú Város Önkormányzata Integrációs Programjának felülvizsgálatáról és aktualizálásáról szóló 78/2016. (III. 31.) számú közgyűlési határozatot és mellékletét hatályon kívül helyezi.

Értesülnek: Szalay Ferenc polgármester
Szabó István alpolgármester
Fejér Andor alpolgármester
Dr. Sebestyén Ildikó jegyző
Dr. Rác Andrea aljegyző
SZMJV Önkormányzati Főépítész
A Polgármesteri Hivatal igazgatói
Integrációs Munkacsoport tagjai a Humán Igazgatóság által
Munkalehetőség a Jövőért Szolnok Nonprofit Kft. vezetője
Kozák Ferenc SZMJV Roma Nemzetiségi Önkormányzat elnöke

Szolnok, 2017. március 30.

Szalay Ferenc

..... /2017.(III.30) számú közgyűlési határozat melléklete

**SZOLNOK MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA
INTEGRÁCIÓS PROGRAMJÁNAK
2017. évi CSELEKVÉSI FELADATTERVE**

1. Jogegyenlőség érvényesítése

a. A halmozottan hátrányos helyzetű, főként cigány/roma nemzetiségi önazonosságot vállaló lakosság szükségletein alapuló időszakos vagy rendszeres tanácsadó- és jogsegély-szolgáltatás, valamint jogegyenlőségi-, és egyenlő bánásmód *tanácsadó koordinációs szakmai fórum* működtetési feltételeinek biztosítása.

A szükségletekre épülő jogsegély-szolgáltatás, - elsődlegesen a SZMJV Roma Nemzetiségi Önkormányzat, az Egyenlő Bánásmód Hatóság JNSZM referenci jogi segítségnyújtó- és anti-diszkriminációs szolgáltatások hozzáféréseinek és népszerűsítésének támogatásával -, lehetőleg olyan elismert, szakmai ismerettel és tapasztalattal rendelkező szervezettel illetve szakemberekkel, amelyek elfogadottak a hátrányos helyzetű, elsősorban cigány/roma nemzetiségű lakosok között.

b. Összehangolt kezdeményezéseket kell indítani, illetve támogatni a családok, közösségek megerősítését, melynek keretében megvalósuló szolgáltatások kiterjednek a konfliktusok kezelésének támogatására, gyermeknevelési tanácsadásra, a család és munka összeegyeztetését szolgáló programokra, valamint a fenti célokat szolgáló modellprogramokra.

c. Támogatni kell a hátrányos helyzetű emberek, kiemelten a cigány/roma nemzetiséghez tartozók aktív társadalmi részvételét, civil szerveződéseit, erősíteni kell a Roma Nemzetiségi Önkormányzat szerepvállalását. Kiemelt figyelmet kell fordítani a cigány/roma származású nők közéleti, kulturális szerepvállalásának támogatására.

d. A társadalmi felzárkózás módszertani fejlesztését támogató szakmai, szakmaközi konferencia, egyeztetések, fórumok, tapasztalatcserék folytatása. A települési esélyegyenlőségi és anti-diszkriminációs segédanyagok, kommunikációs eszközök és szakmai műhelyek létrejöttének fejlesztése.

2. Életminőség javítása, közösségi szocializáció

a. A szegregált területeken lévő önkormányzati bérlakások karbantartásához, a telepszerű lakókörnyezetek rehabilitációjához, és az anti-szegregációs beavatkozásaihoz kapcsolódóan folytatni kell a megkezdett szociális rehabilitációs tervezési, előkészítési folyamatot. A IVS-hoz rendelt Mobilizációs Terv alapján, folytatólagosan támogatni kell a 6. számú Törteli úti szegregátumból elköltöző családok társadalmi felzárkózását és települési integritását segítő humán szolgáltatások hozzáféréseinek fejlesztését.

A területi szegregáltság teljes megszüntetéséig szociális rehabilitációs programokkal, közösségi szociális funkciók kialakításával, környezeti és egészségügyi ártalomcsökkentő programokkal kell elősegíteni a rászorulóknak életkörülményeinek javulását.

Tervezési-, előkészítő programalkotással kell segíteni a leromlott városi területek rehabilitációját támogató TOP-6.7.1. és a társadalmi együttműködés erősítését szolgáló TOP-6.9.1. komplex programok forráslelivását.

b. Folyamatosan vizsgálni kell, olyan szakmai jelenléttel támogatott felzárkózási programok indítását azon rendkívül nehéz helyzetű településrészekben, ahol a helyi közösségek önerő, szaktudás és információ hiányában csak kívülről bevitt fejlesztő munkával mozdíthatók meg. Komplex programot kell indítani a teleszerű lakókörnyezetben élők társadalmi és területi integrációját szolgáló humánfejlesztések támogatására, valamint a kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések, lakhatási beruházások biztosítására. Támogatni kell a teleszerű lakókörnyezetben élők kezdeményezésével és aktív közreműködésével megvalósuló programokat.

c. *Tovább kell folytatni a hátrányos helyzetű, kiemelten a cigány/roma nemzetiségű fiatalok szabadidős, - különösen a nyári tanítási szünetben szervezett - sportolási és táboroztatási lehetőséghez való hozzájutásának javítását, ösztönözve és elősegítve az egyéb önkormányzati és külső forrás bevonását e célra.*

Célzott programokkal kell támogatni a hátrányos helyzetű, különösen a cigány/roma fiatalok mozgásban gazdag életmódjának kialakítását, szabadidő- és diáksportban való részvételét. A kulturális intézményrendszer célzott programjaival is támogatni kell a különböző társadalmi hátrányok mentén kimutatható tudás- és képességbeli egyenlőtlenségek csökkentését, a hátrányok kompenzálását. Ennek érdekében programokat kell indítani a kulturális szolgáltatások és tevékenységek számának és kínálatának fejlesztésére, kompetenciafejlesztő mintaprogramok kidolgozására, együttműködések kialakítására a kulturális és a köznevelési intézmények között.

d. Kiemelten azon alapfokú nevelési-, oktatási intézményekben és iskolarendszeren kívüli hátránykompenzáló-, tehetséggondozó köznevelési programokban, valamint korai beavatkozást középpontba állító hátránykompenzáló projektek során, ahol jelentős számban koncentrálódnak fogyasztási-, és lakáskörülményi szegénységben élő kiskorúak, lehetőség szerint támogatni kell az intézményi integrációs és művészeti nevelési programok megvalósításának folyamatát.

e. Segíteni kell az egészségügyi-, higiéniai-, és érzelmi nevelést célzó szocializációs gyakorlatokat, kommunikációs nevelést, a szülői-, családi-, és közösségi együttműködés keretében szervezett rendezvények, programok megvalósítását, kiemelten az egyházak által ellátható cigány pasztorációs programokra.

f. Folytatni kell a szegregált és marginális területeken élők biztonságát növelő önkormányzati települési segítő-, és közösségi(rendészeti) bűnmegelőzési programok innovatív fejlesztését, és támogatni kell a helyi közösségek önvédő képességét növelő kezdeményezéseket, a tolerancia-erősítő, valamint a közterületek közösségi használatba vételét célzó programokat.

g. Az IVS 2015-2020 időszakra vonatkozó Anti-szegregációs Terv aktualizálása, és szociális város-rehabilitációs fejlesztések fenntarthatóságának tervezhetősége, - ezen belül azon válságterületek és rászoruló lakossági csoportok láthatóvá tétele érdekében, melyeket leginkább sújtja a szegénység és társadalmi kirekesztettség.

3. Oktatás, képzés

a. *„A hátrányos helyzetű tanulók elismerésére kidolgozott elvek alapján, tovább kell folytatni a Szolnok Megyei Jogú Város területén állandó lakóhellyel rendelkező tanulmányi, kulturális, művészeti, közösségi és sport területen kiemelkedő tevékenységet végző hátrányos helyzetű, kiemelten cigány/roma nemzetiségi önazonosságot vállaló tanulók jutalmazását, - lehetőség szerint - évi egy alkalommal.*

b. Szolnok Megyei Jogú Város Önkormányzata integrációs és anti-szegregációs céljaival összhangban, meg kell vizsgálni egy települési „integrációs szakmai díj” bevezetésének lehetőségét, a Szolnok városban állandó lakhellyel rendelkező halmozottan hátrányos helyzetű társadalmi réteghez tartozók életkörülményeinek javításában, a rászorulóknak társadalmi hátrányainak kompenzálásában kiemelkedő teljesítményt nyújtó és példaértékű áldozatvállalást tanúsító szakemberek elismerésére, évi egy alkalommal.

c. *A cigány/roma nemzetiségi önazonosságot vállaló tanulók számára minőségi szakképzést és/vagy érettségit adó középfokú oktatási intézményekbe való bekerülésének elősegítése céljából, képességfejlesztő és tehetséggondozó felkészítő képzések kimunkálása, bevezetése, és a működő programok - kiemelten a TANODA(k) - fenntarthatóságának támogatása, valamint felsőfokú képzésbe történő bejutást támogató rendszerek fejlesztése.*

A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és különösen cigány/roma nemzetiséghez tartozó tanulók iskolai sikerességének elősegítése érdekében szükség van az egyéni és komplex támogatást nyújtó programok folytatására, felülvizsgálatára és továbbfejlesztésére.

d. Lehetőség szerint azon közoktatási intézményben, ahol jelentősebb számban tanulnak cigány/roma nemzetiséghez sorolható tanulók, kezdeményezni kell, hogy olyan cigány/roma nemzetiségű, illetve romológus szakképzettséggel rendelkező szociális munkást, pedagógiai asszisztent vagy művelődés-szervezőt alkalmazzanak, akik közvetlenül is segíthetik a tanulási motivációval rendelkező fiatalokat. Ezen humán-erőforrás rendelkezésre állásáig, a közfoglalkoztatott cigány/roma nemzetiségű segítő asszisztensek alkalmazásának kezdeményezése indokolt az oktatási célok teljesülése érdekében.

Ösztönözni kell a pedagógusképző intézmények és a hátrányos helyzetű gyermekeket integrált keretek között eredményesen nevelő köznevelési rendszeren belüli és kívüli intézmények (pl. tanodák) közötti együttműködéseket.

e. Szükséges kezdeményezni azon közoktatási intézményekben, ahol erre igény mutatkozik, hogy a cigány/roma nyelvi-, művészeti- és népismereti oktatás megszervezésre kerüljön. A befogadó nevelési gyakorlat megerősítése, terjesztése érdekében biztosítani kell a pedagógusok, szakoktatók és a köznevelésben közreműködő szakmai segítők gyakorlatorientált felkészítését.

f. Tovább kell folytatni és a megkezdettek szerint, tájékoztató és szervező munkával elő kell segíteni az érintettek minél szélesebb körének részvételét az alábbi célcsoportok és célok vonatkozásában:

f.a./ A végzettség nélküli iskolaelhagyók számának csökkentése érdekében elő kell segíteni a nevelő oktató munkát közvetlenül segítő szolgáltatások rendszerének fejlesztését, meg kell erősíteni a köznevelési intézmények gyermekvédelmi jelzőrendszerben betöltött szerepét, támogatni kell az ágazatközi, intézményközi együttműködési modellek kialakítását,

f.b./ Támogatni kell a végzettség nélküli iskolaelhagyás megelőzését, a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulói csoportok iskolai sikerességét, különös tekintettel a szakképzésre. Kiemelt figyelmet kell fordítani a roma lányok végzettség nélküli iskolaelhagyásának megelőzésére, valamint az ezt követő akkreditált szakmai képesítés vagy első szakma megszerzésére,

f.c./ cigány/roma nemzetiségi önazonosságot vállaló munkavállalókat alkalmazó vállalkozások partnerségi bevonása,

f.d./ a szakmai gyakorlatot biztosító cégek ösztönzése.

g. Tovább kell folytatni a horizontális együttműködést támogató adaptációk elterjedését, különösen a pedagógusok – lehetőleg akkreditált – romológiai továbbképzését, valamint a hospitalizáció bevezetésének vizsgálatát. Szükséges kezdeményezni a romológia képzés kiterjesztését a középfokú oktatási intézményekre is.

h. Tovább kell folytatni Szolnok Megyei Jogú Város Önkormányzatához tartozó azon köztisztviselők, és közalkalmazottak, valamint a szolnoki szociális ellátásban dolgozók és a közfoglalkoztatásban foglalkoztatott segítők romológiai továbbképzését, akik munkájuk során kapcsolatba kerülnek cigány/ roma nemzetiségi származású állampolgárokkal.

i. Segíteni kell a gyermekszegénység és a gyerekek társadalmi kirekesztettségének visszaszorítását célzó, a szegénység átörökítésének megszakítását, a tanulási, nevelési problémák megelőzését, és a megfelelő környezet, támogató kapcsolatok, tudás és készségek korai fejlesztését végző programok - különösen a bölcsődei-, óvodai és Biztos Kezdet Gyerekház projektek - működési stabilitását és fejlesztését.

A köznevelés esélyteremtő képességének növelése és a szegregáció csökkentése érdekében biztosítani kell a képesség-kibontakoztató és integrációs felkészítés, valamint az óvodai fejlesztő programok további működtetését, szakmai, módszertani támogatását és fejlesztését.

4. Foglalkoztatási célok eléréséhez szükséges eszközrendszer

a. A munkaerő-piacon hátrányos helyzetű álláskereső munkaeerőpiacra való be- illetve visszatérésének elősegítésére célzott, komplex aktív munkaerő-piaci programokat kell működtetni.

Az alacsony iskolai végzettségűek és közfoglalkoztatottak alapkompenciáinak fejlesztését, valamint felzárkóztató oktatását és képzését elősegítő, számukra szociális és egyéb szolgáltatásokat biztosító programokat kell indítani a munkanélküliek ellátásában feladatokkal rendelkező intézményekkel és szervezetekkel, az alábbi célok, prioritások tekintetében:

a.a./ A munkaerő-piaci programokat megelőző, az alapfokú iskolai végzettség megszerzését segítő, munkavállalásra alkalmassá tevő képzésekkel, önálló életvitelt segítő programokkal kell növelni a hátrányos helyzetű emberek, köztük cigány/roma származásúak foglalkoztatási esélyeit,

a.b./ esélyjavító motivációs, kommunikációs, munkaerő-piaci készségfejlesztő programok, családtámogatások,

a.c./ iskolarendszeren belüli felnőttképzésben és iskolarendszeren kívüli betanító, OKJ-s képzésben való részvétel,

b. Esélyegyenlőség biztosításához szükséges feltétel- és eszközrendszer kidolgozásának folytatása, kiemelt figyelemmel az alábbiakra:

b.a./ pozitív példák bemutatása, amely mérsékelheti az intoleranciát,

b.b./ határozottabb fellépés a hátrányos megkülönböztetés ellen, a cigány/roma nemzetiségi érdekképviseleti szervezetek aktív közreműködésével,

b.c./ kapcsolatfelvétel Szolnok Megyei Jogú Városban működő jelentősebb munkáltatókkal az alacsony iskolai képesítésű cigány/roma nemzetiségű lakosság foglalkoztatásnak élénkítése céljából, részvétel a munkáltatók és munkavállalók érdekképviseleti szerveinek fórumain,

b.d./ a média bevonása kapcsán pozitív előremutató példák, események, sikeres pályázati programok bemutatása,

b.e./ célcsoportri esélynövelő fórumok, az öngondoskodás terjedését támogató aktív szociálpolitikai modellek - szociális szövetkezet, foglalkoztatási szövetkezet, szociális kiskert program, stb. - és szociális rehabilitációs programok létrehozása főként cigány/roma nemzetiségi civil szervezetek bevonásával.

c. Foglalkoztatási szint emeléséhez szükséges feltételrendszer kidolgozása az alábbi prioritások vonatkozásában:

c.a./ cigány/roma nemzetiségi szervezetek felelősségvállalása a cigány/roma önazonosságú lakosság mozgósításában, a programokban való bekerülés és bennmaradás biztosításában,

c.b./ cigány/roma nemzetiségi civil szervezetek megerősítése,

c.c./ cigány/roma nemzetiségi civil szektor mentori- (segítő), és önkéntes hálózatának kialakítása,

c.d./ városfejlesztési beavatkozások során a helyi munka-intenzív szektorok bővítése,

c.e./ a társadalmi vállalkozások, szociális szövetkezetek már kialakult hálózatának bővítése, a meglévők további támogatása, annak érdekében, hogy ez a foglalkoztatási forma köztes munkaerőpiacként továbblépést biztosítson a közfoglalkoztatásból kilépők számára, hogy szövetkezeti taggá vagy szövetkezeti alkalmazottakká válhassanak,

c.f./ a cigány/roma nemzetiségű aktívkorúak munkaerő-piaci integrációját támogató programok, pályázati lehetőségek feltárása.

A hulladékgyűjtés, hulladékhasznosítás, megújuló energia programok területén megvalósuló programokkal kell támogatni az alacsony iskolai végzettségűek - ezen belül különösen a nők, romák - foglalkoztatását és a képzésükben való együttműködést vállaló vállalkozásokat, valamint a magas élők munkai-gényű kezdeményezéseket.

d./ A közfoglalkoztatás keretében történő munkavégzés támogatása és feltételrendszerének javítása mellett, - elsődlegesen a már működő és fenntartási kötelezettséget jelentő projekteket érintően - folytatni kell a foglalkoztatási szint emelése érdekében a közfoglalkoztatás új területeinek kutatását és szervezését, a cigány/roma nemzetiségi szervezetek és mentorok támogató tevékenységének fokozásával.

5. Informatika, kultúra, kommunikáció

a. *Elősegíteni és támogatni kell Szolnok városban a cigány/roma nemzetiségi kultúra értékeinek és emlékeinek felmérését a Szolnoki Roma Nemzetiségi Önkormányzat, valamint civil szervezetek és aktivisták bevonásával. A felmért és összegyűjtött kulturális értékeket és emlékeket lehetőség szerint kiadványba kell foglalni.*

b. Meg kell vizsgálni a cigány/roma nemzetiségi kulturális és nyelvi értékeket megjelenítő katalógusok elkészítésének lehetőségét, digitális rendszerbe történő rögzítést, továbbá Szolnok Város és a Roma Nemzetiségi Önkormányzat honlapján a cigány/roma nemzetiség közösségi értékeit megjelenítő közérdekű információkat és programokat közvetítő integrált megjelenés lehetőségét.

Folytatni kell a cigány/roma kultúra megismertetését, cigány/roma nemzetiségi kulturális események, cigány/roma kulturális tartalmak és termékek elérhetővé tételét szolgáló különféle programok támogatását.

c. Szolnok városban jelentkező igények felmérését követően a cigány/roma nemzetiség kulturális - tehetségkutató, folklór, tematikus, szórakoztató - rendezvényeknek, lehetőség szerint a városi rendezvények körébe történő integrálásának elősegítése, a hagyományörző csoportok nyilvános szerepléseihez szükséges eszközök és feltételek biztosításának támogatása.

d. Cigány/roma nemzetiségi írott sajtó terjesztése és bővítése annak érdekében, hogy minél több anyanyelvi érték és információ jusson el a lakossághoz, elősegítve a cigány/roma nemzetiségi önazonosság legfontosabb nyelvi örökségének fennmaradását.

e. Közreműködés az Integrált Városfejlesztési Stratégia megvalósításával létrejövő szociális szolgáltató-, közösségi közművelődési és szabadidős terek funkcionális kialakításában és működtetési koncepciójának kimunkálásában. Ennek során össze kell gyűjteni a modellezhető igények és elképzelések felmérését a cigány/roma nemzetiségi érdekképviselők és akcióterületi civil fórumok bevonásával.

6. Egészségügy

a. A halmozottan hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, kiemelten a szegregált lakókörnyezetben élők egészségügyi állapotának javítása érdekében, az ingyenesen igénybe vehető egészségügyi szűréseken való részvétel ösztönzése, elősegítése. A szociálisan rászorulóknak számára helyben történő mobil szűrés feltételeinek biztosítása, valamint a hátrányos helyzetű közterületek közegészségügyi feladatainak, és közösségi környezettudatosságot javító akcióinak támogatása.

Az egészséges életmódot, az egészségügyi szűréseken való rendszeres megjelenést támogató, a hátrányos helyzetű területekre célzott programokat kell indítani, különös tekintettel a cigány/roma származású nőkre.

b. Javítani kell a szenvedélybetegségek (különösen az alkoholfogyasztás és a droghasználat) megelőzését célzó programok és beavatkozások igénybevételét a veszélyeztetett, sérülékeny fiatalok körében. Speciális programokat kell létrehozni a szerfogyasztással érintett, illetve a társadalmilag és kulturálisan hátrányos helyzetű szülők és gyermekeik számára.

7. Értékelés

Az Integrációs Munkacsoport által végzett éves munkát, valamint az IVS anti-szegregációs feladatainak végrehajtását, illetőleg megvalósítását minden évben egy alkalommal értékelni kell.

Határidő: Az 1., 2., 3.c-i., 4., 5., 6., 7. pontok tekintetében: 2018. március 31.

A 3.a-b. pont tekintetében: 2017. december 31.

Felelős: Szalay Ferenc polgármester

A végrehajtásban közreműködik:

Humán Igazgatóság

Felkérésre: Integrációs Munkacsoport

A 4., 5., 6. pont tekintetében felkérésre: SZMJV Roma Nemzetiségi Önkormányzat

Beszámoló

**Szolnok Megyei Jogú Város Önkormányzatának Integrációs Programjáról,
különös tekintettel, a halmozottan hátrányos helyzetű társadalmi réteghelyzetben lévők
életesélyének javításának eredményeiről**

Tisztelt Közgyűlés!

SZMJV Önkormányzata társadalmi felzárkózási stratégiai tervezését támogató és az Integrációs Programját koordináló Integrációs Munkacsoport Solnok Megyei Jogú Város Önkormányzata Integrációs Programjának teljesüléséről, különös tekintettel a halmozottan hátrányos helyzetű társadalmi rétegek életesélyének javítása érdekében végzett 2016. évi tevékenységről az alábbi tájékoztatót és értékelést adja:

1. Az Integrációs Program Cselekvési Feladatterv megvalósítása érdekében végzett tevékenység

Az Integrációs Program szakmai-, tartalmi fejlődése és a település társadalmi felzárkózási céljait támogató beavatkozások üteme a tárgyidőszakban is megtartotta a korábbi 12 évben megszokott fejlődő dinamizmusát. A cselekvés fókuszába továbbra is azok a racionálisan költséghatékony és csekély költségvetési ráfordítással megvalósuló innovatív megoldások álltak, amelyek garantálták a marginális társadalmi réteghelyzetben lévők életesélyeinek javítását, és arányosságot teremtettek a települési fejlesztések területi egyenlenségei okán kialakuló humán szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférésben, és amelyek figyelembe vették az önkormányzati gazdálkodás és az ágazati szakpolitika kiemelt szempontjait. Ez utóbbi már az éves ütemezésű program-alkotás időszakában jelentősen meghatározta az Integrációs Munkacsoport operatív lehetőségeit, és a Cselekvési Feladattervi célkitűzések megvalósíthatóságának várható nominális mértékét.

Az önkormányzati működési stabilitás érdekében, szakmai célkitűzéseink fókuszában az elért eredmények megtartását, a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és különösen cigány/roma nemzetiséghez tartozó tanulók iskolai sikerességének elősegítése érdekében az egyéni és komplex támogatást nyújtó programok folytatását, felülvizsgálatát és továbbfejlesztését, valamint a tanulási utak erősítésében kiemelt szerepet vállaló Tanodák működési stabilitását emeltük. A Cselekvési Feladatterv feladataihoz rendelt, költségvetési rendeletben biztosított 3 millió forint előre vetítette, hogy a jelentősebb önerőt igénylő integrációs fejlesztések és jelentős költségvonzattal járó anti-szegregációs műszaki beavatkozások - telep-felszámolás, környezet-rehabilitáció, ártalomcsökkentés, stb. - nem lesznek teljesíthetők. Mindennek ellenére, az előző tárgyévről áthúzódó, pályázati úton elnyert 800 eFt az önként-vállalt önkormányzati feladatok preferált alapcélkitűzéseinek realizálására biztosított volt.

A költségvetés új elemeként, további 2 MFt-tal bővült a tervezési alapegység, amely a „települési segítő” elnevezésű közfoglalkoztatási program foglalkoztatói költségeként került betervezésre.

Az Integrációs Program kimagasló eredménye, hogy stabil működést sikerült elérni azon primer programok esetében, amelyek megtartása az önkormányzat szakmai és morális kötelezettségévé vált az eltelt évek során. Ezen programok fókuszában a gyermekszegénység elleni küzdelem és az értékteremtő teljesítmények elismerése és népszerűsítése állt.

A köznevelés esélyteremtő képességének növelése és a szegregáció csökkentése érdekében prioritást biztosítottunk a képesség-kibontakoztató és integrációs felkészítő, valamint az óvodai fejlesztő programok további működtetéséhez, szakmai, módszertani támogatásához és fejlesztéséhez.

Az említett szakfeladati forrásbővítéssel, az önkormányzati humán ágazat a közfoglalkoztatási szektor bővítésének keretében munkahelyeket hozott létre alacsony társadalmi státuszú álláskereső számára tartós foglalkoztatási formában.

A szolnoki cigányság a város legnépesebb nemzetiségi csoportja, 2005 évi becslések alapján számuk 6-7000 főre volt tehető. A település társadalomszociológiai folyamatai, a védett társadalmi csoport demográfiai változásai, és az évenként gyűjtött adatokon alapuló helyzetelemzések alapján, a cigányság népességen belüli nagyságrendje napjainkban 10 % körüli. A becslésen alapuló népességi adatokat jelentős mértékben befolyásolja az adatfelvétel alkalmazott módszere, valamint az akkultúrálódo romungró közösség regisztrációs inaktivitása.

A 2001. évi Népszámlálás adatai szerint Szolnokon a 77.361 lakosból 816 fő vallotta magát a cigány/roma nemzetiséghez tartozónak. A kulturális értékekhez, hagyományokhoz kötődők száma - az öndefiníció alapuló adatfelvétel alapján - a Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint 597 fő volt, míg cigány (romaani) anyanyelvűnek 333-an tartották magukat. A nemzetiségi nyelvet családi, baráti körben beszélők aránya az előző adathoz képest némileg magasabb volt, 363 fő.

A 2011. évi népszámláláskor Szolnok 74341 fős lakosságából megközelítőleg 1700 fő vallotta magát a cigány/roma nemzetiséghez tartozónak. Az adatok alapján látható, hogy a nemzetiséghez tartozás előző statisztikai időszakhoz viszonyított 2,08 szoros növekedése igazolja a becsült adatok közelítő helyességét. A növekedést több tényező együtthatása eredményezi.

Egyrészt az önkormányzati várospolitikai erősíti és támogatja az önazonosság-, identitás szabadabb vállalását, mely a társadalmi felzárkózási és szociális rehabilitációs fejlesztésekkel együttesen bátorítólag hatott a nemzetiségi származás vállalását befolyásoló társadalmi tolerancia fejlődésére.

Másrészt a cigányság autentikus nyelvi beszélő csoportja a többségi társadalomtól eltérő demográfiai trendeket mutat, amely reprodukciós mutatók jelentősen meghaladják a társadalom átlagát. A jelentősen megváltozott társadalmi-, gazdasági körülmények mellett is jelentős a 3-4 gyermekes családok száma, mely kiskorú (14 éven aluli) populáció nemzetiségi csoporton belüli aránya folyamatosan meghaladja a 35 %-ot.

A demográfiai növekedés harmadik oka Szolnok Város térségi elhelyezkedéséből, gazdasági potenciáljából és fejlett ellátórendszeréből következik. Szolnok városba az agglomeráció területéről folyamatos a beköltözés. A belső migrációval a gazdasági és szociális betelepülők a leginkább érintettek. Jellemzően rokonoknál ún. „szívességi beköltözők”-ként jelennek meg, és sikeres egzisztenciális megerősödést követően tartósan megtelepednek.